

2023/2675

7.12.2023

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2023/2675,

22. november 2023,

**mis käsitleb liidu ja selle liikmesriikide kaitset kolmandatest riikidest tuleneva majandusliku
survestamise eest**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 3 lõike 5 kohaselt peab liit suhetes muu maailmaga kaitsma ja edendama oma väärtusi ja huve ning aitama kaasa oma kodanike kaitsmisele ning muu hulgas rahvaste solidaarsusele ja vastastikusele lugupidamisele ning rahvusvahelise õiguse rangele järgimisele ja edasiarendamisele, sealhulgas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja (edaspidi „ÜRO põhikiri“) ja põhimõtete järgimisele.
- (2) ELi lepingu artikli 21 lõike 1 esimese lõigu kohaselt peab liit oma rahvusvahelises tegevuses juhinduma õigusriigi, võrdsuse ja solidaarsuse põhimõtetest ning järgima ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtteid. ELi lepingu artikli 21 lõike 1 teise lõigu kohaselt peab liit edendama ka ühistele probleemidele mitmepoolsete lahenduste leidmist.
- (3) ÜRO põhikirja artiklite 1 ja 2 kohaselt on üks ÜRO eesmärk arendada riikidevahelisi sõbralikke suhteid kooskõlas muu hulgas riikide suveräänse võrdsuse põhimõttega.
- (4) ELi lepingu artikli 21 lõikes 2 nõutakse, et liit peab määrama kindlaks ja viima ellu ühist poliitikat ja ühismeetmeid ning püüdlema tiheda koostöö poole kõikides rahvusvaheliste suhete valdkondades, et muu hulgas kaitsta oma väärtusi, põhihuve, sõltumatust ja terviklikkust, tugevdada ja toetada õigusriiki ning rahvusvahelise õiguse põhimõtteid.
- (5) ÜRO Peaassambleel 24. oktoobril 1970 vastu võetud deklaratsioonis riikidevahelisi sõbralikke suhteid ja riikidevahelist koostööd käsitlevate rahvusvahelise õiguse põhimõtete kohta vastavalt ÜRO põhikirjale märgitakse, et rahvusvahelisi suhteid tuleb arendada kooskõlas riikide suveräänse võrdsuse ja mittesekkumise põhimõtetega. Deklaratsioonis märgitakse ühtlasi seoses põhimõttega, mis puudutab kohustust mitte sekkuda ühegi riigi jurisdiktsiooni all olevatesse küsimustesse, et ükski riik ei tohi kasutada ega innustada kasutama majanduslikke, poliitilisi või muid meetmeid, et survestada teist riiki eesmärgiga allutada endale tema suveräänsete õiguste kasutamine või saada temalt eeliseid, mis kajastab rahvusvahelist tavaõigust ja on seega ühelt poolt kolmandate riikide ning teiselt poolt liidu ja selle liikmesriikide vahelistes suhetes siduv. Rahvusvahelise tavaõiguse normid, mis käsitlevad riigi vastutust rahvusvaheliselt õigusvastaste tegude eest, on lisaks kajastatud rahvusvaheliselt õigusvastaste tegude eest riikide vastutust käsitlevates artiklites (ingl k Articles on the Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, edaspidi „ARSIWA“), mille ÜRO rahvusvahelise õiguse komisjon võttis vastu 2001. aastal oma 53. istungjärgul ja mille ÜRO Peaassamblee võttis teadmiseks resolutsioonis 56/83. Kõnealused normid on ühelt poolt kolmandate riikide ning teiselt poolt liidu ja selle liikmesriikide vahelistes suhetes siduvad.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 3. oktoobri 2023. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 23. oktoobri 2023. aasta otsus.

- (6) Tänapäevases omavahel seotud maailmamajanduses majandusliku survestamise oht suureneb, sest see annab riikidele paremad, sealhulgas hübriidsed, survestamisvõimalused. Liit peaks rahvusvaheliste majandusliku survestamise ärahoidmise ja kõrvaldamise raamistike loomisele, arendamisele ja täpsustamisele kaasa aitama.
- (7) Liidul peab olema rahvusvahelist õigust järgides alati sobiv võimalus takistada kolmandatest riikidest tulenevat majanduslikku survestamist ja sellega võidelda ning võtta vastumeetmeid, et kaitsta enda ja oma liikmesriikide õigusi ja huve. Seda eriti siis, kui kolmandad riigid sekkuvad liidu või selle liikmesriikide õiguspäraselt iseseisvasse valikute tegemisse, kohaldades või ähvardades kohaldada kaubandust või investeeringuid mõjutavaid meetmeid, et panna liitu või selle liikmesriiki mingit konkreetset meetet lõpetama, muutma või kehtestama või meetet mitte lõpetama, muutma või kehtestama, mis hõlmab ka liidu või liikmesriigi institutsiooni, organi või asutuse seisukoha väljendamist. Sellised kaubandust või investeeringuid mõjutavad meetmed ei hõlma mitte ainult meetmeid, mida rakendatakse ja mis mõjuvad asjaomase kolmanda riigi territooriumil, vaid ka kolmanda riigi meetmeid, sealhulgas üksuste kaudu, mis on kolmanda riigi kontrolli all või juhitud ja asuvad liidus ning mis kahjustavad majandustegevust liidus. Mõistet „kolmas riik“ tuleks mõista selliselt, et see hõlmab mitte ainult kolmandat riiki, vaid ka eraldiseisvat tolliterritooriumi või muud rahvusvahelise õiguse subjekti, kuna sellised üksused suudavad samuti majanduslikult survestada. Kõnealuse mõiste kasutamine ja käesoleva määruse kohaldamine ei mõjuta mingil viisil suveräänsust. Lisaks tuleks käesolevat määrust kohaldada kooskõlas liidu seisukohaga asjaomase kolmanda riigi suhtes.
- (8) Käesoleva määruse eesmärk on liidu tulemuslik, tõhus ja kiire vastus majanduslikule survestamisele. Eelkõige on selle eesmärk takistada liidu või liikmesriigi majanduslikku survestamist ja võimaldada liidul võidelda majandusliku survestamise vastu, kasutades viimase abinõuna vastumeetmeid. Käesolev määrus ei piira olemasolevate liidu õigusaktide ja liidu sõlmitud rahvusvaheliste lepingute kohaldamist ega nende alusel võetavaid rahvusvahelise õigusega kooskõlas olevaid meetmeid ühise kaubanduspoliitika valdkonnas ning muudes liidu poliitikavaldkondades.
- (9) Kolmandatest riikidest tulenev majanduslik survestamine võib olla suunatud liidu või liikmesriigi välispoliitilistele meetmetele ning majandusliku survestamise olemasolu kindlakstegemine ja sellele vastu astumine võib märkimisväärselt mõjutada suhteid kolmandate riikidega. Eraldiseisvates, kuid seotud poliitikavaldkondades on vaja tagada järjekindel reageering. Käesolev määrus ei piira võimalikke liidu meetmeid vastavalt ELi lepingu V jaotise 2. peatüki erisätetele, mida tuleks igakülgsest arvesse võtta, kui kaalutakse kolmandast riigist tulenevale majanduslikule survestamisele reageerimist.
- (10) Kolmandast riigist tulenev liikmesriigi majanduslik survestamine mõjutab liidu siseturgu ja liitu tervikuna. Liikmesriikidel ei ole üksi tegutsedes võimalik võidelda kolmandatest riikidest tuleneva majandusliku survestamise vastu meetmetega, mis kuuluvad ühise kaubanduspoliitika valdkonda. Võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 207 liidule antud ainupädevust, võib tegutseda ainult liit. Ka võib olla võimalik, et liikmesriikidel kui eraldiseisvatel rahvusvahelise õiguse subjektidel ei ole õigust võtta vastumeetmeid kolmandatest riikidest tuleneva liidu majandusliku survestamise suhtes. Seepärast on vaja, et nende eesmärkide tulemuslikuks saavutamiseks loodaks vahendid liidu tasandil. Käesolev määrus ei piira pädevuse jaotust liidu ja selle liikmesriikide vahel.
- (11) Et luua tulemuslik ja laiaulatuslik raamistik, mille alusel liit saaks majanduslikule survestamisele vastu astuda, on proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt vajalik ja asjakohane kehtestada kolmandatest riikidest tuleneva majandusliku survestamise uurimise ja väljaselgitamise ning nendega seotud vastumeetmete reeglid. Liidu vastumeetmetele peaks eelnema asjaolude uurimine, majandusliku survestamise olemasolu väljaselgitamine ning võimaluse korral ja tingimusel, et kolmas riik tegutseb samuti heas usus, pingutused lahenduse leidmiseks koostöös selle kolmanda riigiga. Kõik liidu meetmed peaksid vastama liidule tekitatud kahju suurusele ega tohiks ulatuda sellest kaugemale. Liidu vastumeetmete valimise ja kavandamise kriteeriumides tuleks arvestada eelkõige liidu vastumeetmete mõjust majandusliku survestamise lõpetamise saavutamisel ja nõudmise korral liidule tekitatud kahju heastamist ning vajadust vältida või vähendada kaasmõju, ebaproportsionaalset halduskeerukust ning eelkõige liidu ettevõtjatele tekkivat koormust ja kulusid, samuti liidu huve. Seega ei lähe käesolev määrus seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale, nagu on nõutud ELi lepingu artikli 5 lõikes 4.

- (12) Kõik meetmed, mida liit käesoleva määruse alusel võtab, peaksid olema kooskõlas rahvusvahelise õigusega, sealhulgas rahvusvahelise tavaõigusega. Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamisleping on liidu ja liikmesriikide sõlmitud rahvusvaheliste lepingute seas reeglitel põhineva mitmepoolse kaubandussüsteemi nurgakivi. Seepärast on oluline, et liit jätkaks selle süsteemi toetamist, mille keskmes on WTO, ning kasutaks WTO vaidluste lahendamise süsteemi, kui see on asjakohane.
- (13) Rahvusvaheline tavaõigus, nagu on kajastatud ARSIWA artiklites 22 ja 49–53, võimaldab teatavatel tingimustel, nagu proportsionaalsus ja eelnev teavitamine, kehtestada vastumeetmeid, eelkõige meetmeid, mis oleksid muul juhul vastuolus kahju kannatanud riigi rahvusvaheliste kohustustega riigi ees, kes rahvusvahelist õigust rikub, ning mille eesmärk on saavutada rikkumise lõpetamine või selle heastamine. Seega võivad liidu vastumeetmed hõlmata vajaduse korral mitte ainult meetmeid, mis on kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega, vaid ka rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist asjaomase kolmanda riigi suhtes, kui selle kolmanda riigi poolne majanduslik survestamine kujutab endast rahvusvaheliselt õigusvastast tegu. Rahvusvahelise õiguse alusel ja kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega peaksid vastumeetmed olema samaväärsed kantud kahjuga, võttes arvesse rahvusvaheliselt õigusvastase teo raskust ja asjaomaseid õigusi. Rahvusvahelise õiguse alusel käsitatakse liidule või liikmesriigile tekitatud kahjuna selles kontekstis ka liidu ettevõtjate kahju.
- (14) Kui majanduslik survestamine kujutab endast rahvusvaheliselt õigusvastast tegu, peaks liit asjakohasel juhul lisaks majandusliku survestamise lõpetamisele nõudma, et asjaomane kolmas riik heastaks liidule tekitatud kahju kooskõlas ARSIWA artiklitega 31 ja 34–39. Kui liit saab liidu ettevõtjatele tekitatud kahju eest hüvitist, võib liit asjakohasel juhul kaaluda selle hüvitise ülekandmist võimalikult suurel määral liidu ettevõtjatele, kes on kandnud majandusliku survestamise tagajärjel kahju.
- (15) Survestamine on rahvusvahelise õiguse kohaselt keelatud ja seetõttu õigusvastane tegu, kui riik kasutab selliseid meetmeid nagu kaubanduse või investeeringute piiramine, et panna teist riiki tema ainupädevusse jäävas valdkonnas kas tegutsema või mitte tegutsema, milleks sellel riigil puudub rahvusvahelise õiguse kohaselt kohustus, ning selline survestamine ületab teatava kvalitatiivse või kvantitatiivse piiri, olenevalt soovitud eesmärkidest ja kasutatavatest abinõudest. Komisjon ja nõukogu peaksid võtma arvesse kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid kriteeriume, mis aitavad välja selgitada, kas kolmas riik sekkub liidu või liikmesriigi õiguspäraselt iseseisvasse valikute tegemisse ja kas tegemist on majandusliku survestamisega, millele liit peab vastu astuma. Nende kriteeriumide hulka peaksid kuuluma elemendid, mis iseloomustavad nii kvalitatiivselt kui ka kvantitatiivselt eelkõige kolmanda riigi kasutusele võetud meetmete vormi, mõju ja eesmärki. Nende kriteeriumide kohaldamine tagaks, et käesoleva määruse kohaldamisalasse kuulub üksnes selline majanduslik survestamine, millel on piisavalt tõsine mõju, või juhul, kui majanduslik surve seisneb ähvardamises, ainult usutav ähvardamine. Lisaks peaksid komisjon ja nõukogu hoolikalt uurima, kas kolmas riik tegutseb õiguspärasel eesmärgil, mis on ajendatud rahvusvaheliselt tunnustatud murest, nagu rahvusvahelise rahu ja julgeoleku hoidmine, inimõiguste kaitse, keskkonnakaitse või võitlus kliimamuutuste vastu.
- (16) Kolmanda riigi meetmetena käsitatakse rahvusvahelise tavaõiguse alusel igasugust tegevust või tegevusetust, sealhulgas ähvardusi, mida on nimetatud õiguse kohaselt võimalik talle omistada. ARSIWA artikli 2 punktis a ja artiklites 4–11 kinnitatakse, et rahvusvahelise tavaõiguse kohaselt on riigi meede täpsemalt: tegevus, mida teeb riigiorgan või temast erinev isik või üksus, kellel on asjaomase riigi õiguse kohaselt volitus teostada teatavaid riigivõimu osi; sellise organi tegevus, mille on riigi käsutusse andnud teine riik; isik või selliste isikute rühma tegevus, kes tegutsevad asjaomase riigi juhiste kohaselt, juhendamisel või kontrolli all; isik või selliste isikute rühma tegevus, kes teostavad teatavaid riigivõimu osi ametlike võimuorganite puudumisel või tegevusetuse korral ning asjaoludel, mis nõuavad selliste võimuosade teostamist, ning tegevus, mille riik heaks kiidab ja enda omaks tunnistab.
- (17) Komisjon peaks uurima, kas kolmanda riigi meede kujutab endast majanduslikku survestamist. Komisjon peaks viima sellise uurimise läbi mis tahes usaldusväärsest allikast, sealhulgas füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt, Euroopa Parlamendilt, liikmesriigilt või ametiühingutelt saadud teabe põhjal. Selleks et teha kindlaks, kas kolmas riik kohaldab või ähvardab kohaldada meetmeid, mis mõjutavad kaubandust või investeeringuid ja kujutavad endast majanduslikku survestamist, peaks komisjoni ja nõukogu hinnang põhinema faktidel.

- (18) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused ning pidades silmas kaubandust ja investeringuid mõjutava majandusliku survestamise ainulaadsust, tuleks nõukogule anda rakendamisvolitused, et ta saaks teha kindlaks majandusliku survestamise ja selle, kas on asjakohane taotleda liidule tekitatud kahju heastamist. Rakendamisvolituste andmine nõukogule piirub majanduslikust survestamisest tulenevate asjaoludega ja käsitleb neid ning seda ei saa pidada pretsedendiks.
- (19) Pärast komisjonipoolset läbivaatamist ja juhul, kui komisjon järeldab, et kolmanda riigi meede kujutab endast majanduslikku survestamist, peaks komisjon esitama nõukogule ettepaneku võtta vastu rakendusakt, milles sedastatakse, et kolmanda riigi meede vastab majandusliku survestamise olemasolu tingimustele. Komisjoni ettepanek peaks hõlmama esialgset tähtaega, mille kestel komisjon saab hinnata, kas liidu vastumeetmete võtmise tingimused on täidetud. Kui see on asjakohane, peaks komisjon esitama nõukogule ka ettepaneku võtta vastu rakendusakt, milles sedastatakse, et liit taotleb kolmandalt riigilt liidule tekitatud kahju heastamist. Samuti võib käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluv majanduslik survestamine mõjutada liitu või liikmesriiki ning seega tekitada vajaduse tegutseda käesoleva määruse alusel ning kooskõlas liidu liikmesriikidevahelise solidaarsuse ja lojaalse koostöö põhimõtetega kiiresti. Seetõttu peaks nõukogu tegutsema operatiivselt ja tegema kõik vajaliku, et võtta otsus vastu kaheksa nädala jooksul alates komisjoni ettepaneku esitamisest. Oma rakendamisvolituste kasutamisel peaks nõukogu tegutsema kooskõlas majandusliku survestamise olemasolu tingimuste ja kriteeriumidega, mille alusel määratakse kindlaks, kas on asjakohane taotleda kolmandalt riigilt liidule tekitatud kahju heastamist.
- (20) Selleks et tagada majandusliku survestamise lõpetamine ja nõudmise korral liidule tekitatud kahju heastamine, peaks liit püüdma probleemi lahendada varakult ja õiglaselt. Seega peaks komisjon andma piisava võimaluse asjaomase kolmanda riigiga konsulteerimiseks ning kui kõnealune kolmas riik on valmis alustama konsultatsioone heas usus, siis tegema temaga operatiivset koostööd. Konsultatsioonide käigus peaks komisjon uurima selliste vahendite kasutamist nagu otseläbirääkimised, rahvusvahelise vahekohtu poole pöördumine või vahendamine, lepitamine või kolmanda isiku head teened, ilma et see piiraks pädevuse jaotust liidu ja liikmesriikide vahel. Vajaduse korral tuleks kolmanda riigiga sõlmida rahvusvaheline leping eelkõige juhul, kui kolmas riik peatab majandusliku survestamise ja nõustub pöörduma rahvusvahelise vahekohtu poole. Sellise rahvusvahelise lepingu võib sõlmida kas liit vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 218 või asjaomane liikmesriik.
- (21) Liit peaks toetama kolmandaid riike, keda mõjutab sama või sarnane majanduslik survestamine, ja tegema nendega koostööd. Liit peaks osalema rahvusvahelises koordineerimises, mis toimub kahe-, mõne- ja mitmepoolsetel foorumitel, mis sobivad selleks, et majanduslikku survestamist ära hoida või kaotada. Komisjon peaks väljendama liidu seisukohta pärast konsulteerimist nõukoguga, kui see on kooskõlas aluslepingutega kohaldatav, ja asjakohasel juhul liikmesriikide osalusel.
- (22) On soovitatav, et liit kasutaks asjaomase kolmanda riigiga suhtlemiseks ennetavalt kõiki olemasolevaid võimalusi, nagu läbirääkimised, vahekohtu poole pöördumine või vahendamine, ning kehtestaks vastumeetmed ainult siis, kui sellised vahendid ei vii majandusliku survestamise kiire reaalse lõpetamiseni, ning kui see on asjakohane ja kui liit seda asjaomaselt kolmandalt riigilt nõuab, liidule tekitatud kahju heastamiseni, ning kui liidu ja liikmesriikide huve ja õigusi on vaja rahvusvahelise õiguse alusel kaitsta ja kui sellise meetme võtmine on liidu huvides. On asjakohane sätestada käesolevas määruses liidu vastumeetmete määramise ja kohaldamise reeglid ja kord ning võimaldada vajaduse korral operatiivset tegutsemist, et säiliks liidu vastumeetmete tulemuslikkus.
- (23) Käesoleva määruse kohaseid liidu vastumeetmeid tuleks valida ja kavandada objektiivsete kriteeriumide alusel, mis hõlmavad järgmist: meetmete tulemuslikkus majandusliku survestamise lõpetamisel ja asjakohasel juhul liidule tekitatud kahju heastamisel; potentsiaal aidata majandusliku survestamise tõttu kahju saanud liidu ettevõtjaid; eesmärk hoida ära majanduslik ja muu kahju liidule või seda minimeerida; liidu vastumeetmete kohaldamisel ebaproportsionaalse halduskoormuse ja -kulude tekitamise vältimine. Kaitsta tuleks liidu investeerimiskeskonda ja teadmispõhist majandust. Liidu vastumeetmete valikul ja kavandamisel on hädavajalik arvestada liidu huvidega, mis hõlmavad muu hulgas nii liidu tootmisahela eelmiste kui ka järgmiste etappide ettevõtjate ning liidu

lõpptarbivate huve. Kui komisjon kaalub liidu vastumeetmeid, peaks ta eelistama meetmeid, millel ei ole ettevõtjate puhul ebaproportsionaalset mõju õiguskindlusele ja meetmete prognoositavusele ning asjaomaste riiklike õigusnormide haldamisele. Kui komisjon kaalub liidu vastumeetmeid, mis mõjutavad äritegevusega seotud lube, registreeringuid, litsentse või muid õigusi, peaks ta eelistama meetmeid, mis mõjutavad üle kogu liidu kohaldatavaid menetlusi ja põhinevad teistel õigusaktidel, või kui sellised meetmed ei ole sobivad, siis meetmeid valdkondades, kus ulatuslikult kohaldatakse liidu õigust. Liidu vastumeetmetega ei tohiks sekkuda haldusotsustesse, mis põhinevad teaduslike tõendite hindamisel. Liidu vastumeetmed tuleks valida paljude eri võimaluste seast, et oleks võimalik leida konkreetse juhtumi jaoks kõige sobivamad.

- (24) Liidul peaks olema võimalik võtta vastu liidu üldkohaldatavaid vastumeetmeid, mis on kavandatud nii, et need mõjutavad asjaomase kolmanda riigi konkreetseid sektoreid, piirkondi või ettevõtjaid. Samuti peaks liidul olema võimalik võtta vastu liidu vastumeetmeid, mida kohaldatakse teatavate füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes, kes on seotud kolmanda riigi valitsusega ja kes osalevad või võivad osaleda ELi toimimise lepingu artikli 207 kohases tegevuses. Sellised sihipärased liidu vastumeetmed võivad tuua kaasa majandusliku survestamise kiire lõpetamise, hoides samal ajal ära või minimeerides sellise survestamise negatiivset mõju liikmesriikide majandusele, liidu ettevõtjatele ja liidu lõpptarbijatele.
- (25) Osana liidu meetmetest, mille eesmärk on saavutada kolmandatest riikidest tuleneva majandusliku survestamise lõpetamine, võib komisjon võtta meetmeid ka muude õigusaktide kui käesoleva määruse alusel, millega antakse komisjonile erivolitused, näiteks seoses liidu rahaliste vahendite andmisega või võimalustega piirata osalemist liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammides, kooskõlas neis sätestatud menetlustega. Käesolev määrus ei piira selliste muude õigusaktide kohaste reeglite ja menetluste kohaldamist. Komisjon peaks tagama I lisas sätestatud meetmete võtmise kooskõlastamise meetmetega, mida ta võtab muude liidu õigusaktide alusel kui käesolev määrus. Eelkõige peaks liidu üldine vastus olema proportsionaalne ega tohiks ületada majandusliku survestamise tulemusena liidule tekitatud kahju. Ilma et see piiraks selliste muude õigusaktidega ette nähtud aruandekohustust Euroopa Parlamendi või nõukogu ees, peaks komisjon teavitama Euroopa Parlamenti ja nõukogu selliste vahendite raames võetavatest meetmetest, mis on liidu vastumeetmetega sünkroonitud.
- (26) Liidu vastumeetmete üle otsustamiseks on asjakohane sätestada reeglid kaupade, teenuste ja investeeringute päritolu ning teenuseosutajate ja intellektuaalomandiõiguste omajate kodakondsuse kohta. Päritolu-, riikkondsus- ja kodakondsusreeglid tuleks kindlaks määrata, arvestades liidu õiguse kohaselt mittesooduskaubandusele ja -investeeringutele valdavalt kohaldatavaid reegleid ning liidu sõlmitud rahvusvahelisi lepinguid.
- (27) Et saavutada konkreetset juhul majandusliku survestamise lõpetamine ja asjakohasel juhul tekitatud kahju heastamine, tuleks liidu vastumeetmeid, mis hõlmavad välismaiste otseinvesteeringute või teenuskaubanduse piiranguid, kohaldada ainult selliste teenuste suhtes, mida liidus osutab, või selliste otseinvesteeringute suhtes, mida liidus teeb üks või mitu liidus asuvat juriidilist isikut, kes on asjaomase kolmanda riigi isikute omandis või kontrolli all, kui see on vajalik liidu vastumeetmete tulemuslikkuse tagamiseks ning eriti nende vältimise ja neist kõrvalehoidmise takistamiseks. Selliste piirangute kehtestamise otsust tuleks käesoleva määruse alusel vastu võetud rakendusaktides sätestatud kriteeriumidele toetudes korrektselt põhjendada.
- (28) Pärast liidu vastumeetmete võtmist peaks komisjon kolmanda riigi poolset majanduslikku survestamist ning liidu vastumeetmete tulemuslikkust ja mõju liidu huvidele pidevalt hindama, et liidu vastumeetmeid kohandada, need peatada või lõpetada. Seetõttu on vaja sätestada liidu vastumeetmete muutmise, peatamise ja lõpetamise reeglid ja kord ning asjaolud, mille puhul liidu vastumeetmete muutmine, peatamine või lõpetamine on asjakohane.

- (29) Tuleb luua võimalused kaasata liidu vastumeetmete võtmisse ja muutmisse ning asjakohasel juhul ka peatamise ja lõpetamise sidusrühmi, sealhulgas ettevõtjaid, arvestades meetmete võimalikku mõju sellistele sidusrühmadele.
- (30) Võttes arvesse kolmandatest riikidest tulenevat majanduslikku surveamist ning eelkõige selle sagedust ja raskust, peaks komisjon sidususe tagamiseks asjaomaste liidu õigusaktidega looma käesoleva määruse toimimiseks ühtse kontaktpunkti ning seega tegutsema eesmärgiga tagada liidu suutlikkus majanduslikku survet paremini ette näha ja sellele mõjusalt reageerida.
- (31) Oluline on tagada, et Euroopa Parlamenti ja nõukogu teavitataks korrapäraselt ja aegsasti asjakohastest edusammudest käesoleva määruse kohaldamises ning et neil oleks asjakohasel juhul võimalus vahetada komisjoniga arvamusi.
- (32) Et päritolu-, riikkondsus- või kodakondsusreegleid saaks rahvusvahelistes õigusaktides tehtud asjakohaste muudatuste ja käesoleva määruse või liidu mõne muu õigusakti kohaldamisega saadud kogemuste arvesse võtmiseks kohandada, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta II lisa. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽²⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (33) Selleks et tagada käesoleva määruse kohaste liidu vastumeetmete ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisolulised. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽³⁾.
- (34) Liidu vastumeetmete võtmiseks, muutmiseks, peatamiseks ja lõpetamiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust, kuna need meetmed määravad ära liidu vastuse käesoleva määruse kohaldamisalasse jäävale majanduslikule surveamisele. Võttes arvesse käesoleva määruse eripära ja liidu vastumeetmetega seonduvat erilist tundlikkust, ei tohiks komisjon liidu vastumeetmetet käsitleva rakendusakti eelnõu vastu võtta, kui komitee ei esita selle õigusakti kohta arvamust. Komisjon peaks pöörama rakendamisoluliste kasutamisel erilist tähelepanu lahendustele, millel on liikmesriikide seas võimalikult suur toetus, ning leidma menetluse kõigis etappides, sealhulgas apellatsioonikomitees, tasakaalustatud lahendusi ja vältima vastuolusid liikmesriikide enamuse seisukohtadega, eelkõige seoses rakendusakti eelnõu asjakohasusega.
- (35) Kui tungiv kiireloomulisus eeldab igakülselt põhjendatud juhul operatiivset tegutsemist, et hoida ära parandamatu kahju liidule või liikmesriigile või tagada kooskõla rahvusvahelise õigusega, peaks komisjon võtma liidu vastumeetmete muutmiseks või peatamiseks vastu piiratud kehtivusega viivitamata kohaldatavad rakendusaktid. Selline operatiivne tegutsemine võib hoida ära majanduslikust surveamisest tingitud majandusliku kahju või sellise kahju suurenemise, eelkõige selleks, et kaitsta liidu või liikmesriigi väga tähtsaid ja elulisi huve.
- (36) Kõik käesoleva määruse alusel võetavad meetmed, sealhulgas teatavate füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes kohaldatavad liidu vastumeetmed, peavad olema kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga. Isikuandmete töötlemisel käesoleva määruse alusel tuleb lisaks järgida isikuandmete kaitset käsitlevaid kohaldatavaid õigusnorme. Käesoleva määruse alusel teavet hankivatel liikmesriikide ametiisikutel tuleb isikuandmeid töödelda kooskõlas

⁽²⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisoluliste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679 ⁽⁴⁾. Liidu institutsioonidel tuleb isikuandmeid töödelda kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1725 ⁽⁵⁾.

- (37) Komisjon peaks hindama käesoleva määruse alusel võetud liidu vastumeetmete tulemuslikkust ja toimimist ning tegema asjakohasel juhul järeldusi liidu tulevaste vastumeetmete jaoks. Samuti peaks komisjon käesoleva määruse läbi vaatama, kui on saadud piisavalt kogemusi seoses määruse kohaldamise ja rakendamisega, samuti selle seose kohta muude liidu poliitikavaldkondade ja kehtivate õigusaktidega, sealhulgas nõukogu määrusega (EÜ) nr 2271/96 ⁽⁶⁾. Käesoleva määruse läbivaatamine peaks hõlmama selle kohaldamisala, toimimist, mõjusust ja tulemuslikkust. Komisjon peaks esitama selle kohta aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse kolmanda riigi poolsete majandusliku survestamise juhtumite korral. Käesolevas määruses sätestatakse reeglid ja kord, millega tagada liidu ja selle liikmesriikide huvide mõjus kaitse kolmanda riigi poolse majandusliku survestamise eest.
 2. Käesoleva määrusega kehtestatakse raamistik, mille alusel liit vastab majanduslikule survestamisele, et takistada majanduslikku survestamist või saavutada majandusliku survestamise lõpetamine, võimaldades samal ajal liidul võidelda majandusliku survestamise vastu, kasutades viimase abinõuna vastumeetmeid.
- Käesoleva määrusega kehtestatakse ka raamistik liidule tekitatud kahju heastamiseks, kui see on asjakohane.
3. Kõik käesoleva määruse alusel võetavad meetmed peavad olema kooskõlas rahvusvahelise õigusega ning meetmeid tuleb võtta kooskõlas liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega.
 4. Käesolevat määrust kohaldatakse, ilma et see piiraks olemasolevate liidu õigusaktide ja liidu sõlmitud rahvusvaheliste lepingute kohaldamist, samuti nende alusel ühise kaubanduspoliitika valdkonnas võetud rahvusvahelise õigusega kooskõlas olevate meetmete ja muu liidu poliitika kohaldamist.
 5. Käesolev määrus ei mõjuta pädevuse jaotust liidu ja selle liikmesriikide vahel.

Artikkel 2

Majanduslik survestamine

1. Käesoleva määruse kohaldamisel eksisteerib majanduslik survestamine siis, kui kolmas riik kohaldab või ähvardab kohaldada kaubandust või investeringuid mõjutavat kolmanda riigi meedet, et panna liitu või selle liikmesriiki mingit konkreetset meedet lõpetama, muutma või kehtestama või meedet mitte lõpetama, muutma või kehtestama, sekkudes seeläbi liidu või liikmesriigi õiguspäraselt iseseisvasse valikute tegemisse.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

⁽⁶⁾ Nõukogu 22. novembri 1996. aasta määrus (EÜ) nr 2271/96, mis käsitleb kaitset kolmanda riigi vastuvõetud õigusaktide eksterritoriaalse kohaldamise mõju ja nendel õigusaktidel põhinevate või neist tulenevate meetmete eest (EÜT L 309, 29.11.1996, lk 1).

2. Otsustamisel, kas lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, võtavad komisjon ja nõukogu arvesse alljärgnevat:
 - a) kolmanda riigi meetme intensiivsus, raskus, sagedus, kestus, ulatus ja tõsidus sealhulgas selle mõju kaubandus- või investeerimissuhetele liiduga, ning sellest tingitud surve liidule või liikmesriigile;
 - b) kas kolmas riik sekkub süstemaatiliselt, et panna liit, liikmesriik või mõni muu kolmas riik mingit konkreetset meetet lõpetama või seda kehtestama;
 - c) mil määral kolmanda riigi meede sekkub liidu või liikmesriigi ainupädevusse kuuluvasse valdkonda;
 - d) kas kolmas riik tegutseb ajendatuna õiguspärasest murest, mida on rahvusvaheliselt tunnustatud;
 - e) kas ja mil määral kolmas riik püüdis enne oma meetme kehtestamist või kohaldamist probleemi tõsiselt heas usus rahvusvahelise koordineerimisega või vahekohtu kaudu kas kahepoolset või rahvusvahelisel foorumil lahendada.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „kolmanda riigi meede“ – tegevus või tegevusetus, mis on omistatav kolmandale riigile rahvusvahelise õiguse alusel;
- 2) „konkreetne meede“ – liidu, liikmesriigi või kolmanda riigi institutsiooni, organi või asutuse õiguslik või muu toiming, sealhulgas seisukohavõtt;
- 3) „liidule tekitatud kahju“ – majandusliku survestamise negatiivne mõju, sealhulgas majanduslik kahju liidule või liikmesriigile, sealhulgas liidu ettevõtjatele;
- 4) „kolmas riik“ – iga riik, eraldi tolliterritoorium või muu rahvusvahelise õiguse subjekt, välja arvatud liit või liikmesriik.

Artikkel 4

Kolmanda riigi meetmete uurimine

1. Komisjon võib omal algatusel või igakülselt põhjendatud taotluse alusel uurida kõiki kolmandate riikide meetmeid, et selgitada välja, kas need vastavad artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimustele.
2. Komisjon tegutseb kolmanda riigi meetme uurimisel operatiivselt. Uurimine ei tohi tavaliselt kesta kauem kui neli kuud.

Komisjon viib uurimise läbi kas omal algatusel kogutud või mõnest usaldusväärsest allikast, eelkõige liikmesriigilt, Euroopa Parlamendilt, ettevõtjalt või ametiühingutelt saadud tõendatud teabe alusel.

Komisjon tagab kooskõlas artikliga 15 konfidentsiaalse teabe kaitse, sealhulgas vajaduse korral teabe esitaja isiku kaitse.

Komisjon teeb üldsusele kättesaadavaks turvalise vahendi, mis hõlbustab teabe esitamist komisjonile.

3. Komisjon teavitab liikmesriike aegsasti uurimiste alustamisest ja käimasolevate uurimistega seotud asjakohastest edusammudest.
4. Komisjon küsib vajaduse korral teavet kolmanda riigi meetmete mõju kohta.

Komisjon võib nõuda liikmesriikidelt sellise teabe esitamist ja liikmesriigid tegutsevad selle taotluse puhul operatiivselt.

Komisjon võib kutsuda sidusrühmi üles esitama teavet, avaldades teate *Euroopa Liidu Teatajas* ja asjakohasel juhul läbi muu sobiva avaliku kommunikatsioonikanali. Komisjon määrab kindlaks kuupäeva, milleks kõnealune teave tuleb esitada, võttes arvesse lõike 2 esimeses lõigus osutatud tähtaega.

Kui komisjon sellise teate avaldab, teatab ta uurimise alustamisest asjaomasele kolmandale riigile.

Artikkel 5

Otsus kolmanda riigi meetme kohta

1. Kui komisjon jõuab pärast artikli 4 kohast uurimist järeldusele, et kolmanda riigi meede vastab artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimustele, esitab ta nõukogule ettepaneku võtta vastu rakendusakt, milles sedastatakse, et kolmanda riigi meede vastab artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimustele.

Komisjon selgitab kõnealuses ettepanekus, kuidas on tingimused täidetud.

Ettepanekus seatakse soovituslik tähtaeg, mille jooksul komisjon peab hindama, kas artikli 8 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud. Tähtaeg ei tohi ületada kuut kuud, välja arvatud juhul, kui juhtumi konkreetseid asjaolusid arvesse võttes on vaja igakülselt põhjendatud pikemat tähtaega.

2. Lõikes 1 osutatud ettepanekus või järgnevas nõukogu rakendusakti ettepanekus teeb komisjon asjakohasel juhul nõukogule ettepaneku otsustada, et kolmandalt riigilt nõutakse liidule tekitatud kahju heastamist.

Hinnang selle kohta, kas on asjakohane nõuda kolmandalt riigilt liidule tekitatud kahju heastamist, põhineb juhtumi kõigil asjaoludel. See hinnang põhineb eelkõige tekitatud kahju laadil ja ulatusel ning rahvusvahelisest tavaõigusest tuleneval üldisel kohustusel heastada täielikult rahvusvaheliselt õigusvastase teoga tekitatud kahju.

3. Enne käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepaneku esitamist, kui see on kõnealuses lõikes osutatud otsuse seisukohast kasulik, palub komisjon, ilma et see piiraks artikli 6 kohast koostööd asjaomase kolmanda riigiga, kolmandal riigil esitada kindlaksmääratud tähtajaks oma tähelepanekud. Tähtaeg peab olema mõistlik ega või lükata põhjendamatult edasi käesoleva artikli lõikes 1 osutatud komisjoni ettepaneku esitamist.

4. Enne käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepaneku esitamist teavitab komisjon Euroopa Parlamenti artikli 4 kohaselt läbi viidud uurimise järeldustest.

5. Nõukogu võtab lõigetes 1 ja 2 osutatud rakendusaktid vastu kvalifitseeritud häälteenamusega.

Nõukogu võib lõigetes 1 ja 2 osutatud ettepanekuid kvalifitseeritud häälteenamusega muuta.

6. Nõukogu tegutseb käesoleva artikli kohaldamisel operatiivselt.

Nõukogu teeb otsuse kaheksa nädala jooksul alates lõigetes 1 ja 2 osutatud ettepanekute esitamisest.

Erandina teisest lõigust võib nõukogu teha otsuse pärast nimetatud kaheksanädalast tähtaega, tingimusel et ta teavitab komisjoni viivitusest ja viivituse põhjustest.

Tähtaeg, mille jooksul nõukogu teeb otsuse, ei tohi tavaliselt olla pikem kui kümme nädalat alates lõigetes 1 ja 2 osutatud ettepanekute esitamisest.

Nõukogu kohaldab oma rakendamisvolituste kasutamisel artikli 2 lõiget 1, milles sätestatakse majandusliku survestatmise olemasolu tingimused, ja käesoleva artikli lõike 2 teises lõigus sätestatud kriteeriume, ning selgitab, millisel juhul on need tingimused täidetud ja kuidas kriteeriume kohaldatakse.

7. Käesoleva artikli kohased rakendusaktid avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

8. Euroopa Parlamenti teavitatakse kõigist rakendusaktidest, mille kohta on käesoleva artikli alusel tehtud ettepanek või mis on vastu võetud.

9. Kui nõukogu võtab vastu lõikes 1 osutatud rakendusakti, teavitab komisjon sellest kolmandat riiki ja nõuab, et kõnealune kolmas riik lõpetaks viivitamata majandusliku survestatmise.

10. Kui nõukogu võtab vastu lõikes 2 osutatud rakendusakti, nõuab komisjon kolmandalt riigilt liidule tekitatud kahju heastamist mõistliku aja jooksul.

Artikkel 6

Kolmanda riigiga suhtlemine

1. Pärast rakendusakti vastuvõtmist kooskõlas artikliga 5 annab komisjon piisava võimaluse kolmanda riigiga konsultatsioonide pidamiseks, et saavutada majandusliku survestatmise lõpetamine, ja kui seda nõutakse artikli 5 lõike 10 alusel, liidule tekitatud kahju heastamine.

Kui kolmas riik alustab liiduga heas usus konsultatsioone, osaleb komisjon sellistes konsultatsioonides operatiivselt.

Selliste konsultatsioonide käigus võib komisjon uurida koos kolmanda riigiga eri võimalusi, muu hulgas järgmist:

- a) otseläbirääkimised;
 - b) rahvusvahelise vahekohtu poole pöördumine;
 - c) vahendamine, lepitamine või kolmanda isiku head teened, mis aitavad liitu ja asjaomast kolmandat riiki käesoleva artikli kohastes püüdlustes.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, püüab komisjon majandusliku survestatmise lõpetamiseks tõstatada selle küsimuse ka mõnel sobival rahvusvahelisel foorumil pärast konsulteerimist nõukoguga, kui see on kooskõlas aluslepingutega kohaldatav.
3. Komisjon on ka pärast artikli 8 kohast liidu vastumeetmete võtmist jätkuvalt valmis alustama asjaomase kolmanda riigiga konsultatsioone ning potentsiaalselt peatama liidu vastumeetmete kohaldamise artikli 12 lõike 2 alusel.

Artikkel 7

Rahvusvaheline koostöö

Komisjon alustab konsultatsioone või teeb koostööd muu kolmanda riigiga, keda mõjutab sama või sarnane majanduslik survestatmine, või muu huvitatud kolmanda riigiga, et majanduslik survestatmine lõpetataks pärast konsulteerimist nõukoguga, kui see on kooskõlas aluslepingutega kohaldatav.

Sellised konsultatsioonid ja koostöö võivad kohasel juhul hõlmata järgmist:

- a) asjassepuutuva teabe ja kogemuste jagamine, et hõlbustada ühtset reageerimist majanduslikule survestatmisele;
- b) koordineerimine sobivatel rahvusvahelistel foorumitel;
- c) majanduslikule survestatmisele vastu astumise koordineerimine.

Asjakohasel juhul kutsub komisjon liikmesriike sellistes konsultatsioonides ja koostöös osalema.

Konsulteerimine ja koostöö ei tohi käesoleva määruse kohaseid menetlusi põhjendamatult edasi lükata.

Artikkel 8

Liidu vastumeetmed

1. Komisjon võtab liidu vastumeetmed rakendusaktiga vastu, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:
 - a) artiklite 5 ja 6 kohane tegevus ei ole mõistliku aja jooksul viinud majandusliku survestamise lõpetamiseni ega liidule tekitatud kahju heastamiseni, kui seda nõutakse artikli 5 lõike 10 kohaselt;
 - b) liidu vastumeetmete võtmine on konkreetsel juhul vajalik liidu ja selle liikmesriikide huvide ja õiguste kaitsmiseks, võttes arvesse olemasolevaid võimalusi;
 - c) liidu vastumeetmete võtmine on liidu huvides, nagu on kindlaks määratud kooskõlas artikliga 9.

Kui majanduslik survestamine on lõppenud, kuid kolmas riik ei ole liidule tekitatud kahju nõudmisest hoolimata täielikult heastatud, võtab komisjon, kui ta hindab, kas käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud tingimus on täidetud, arvesse kõiki juhtumi asjaolusid. See hinnang põhineb eelkõige tekitatud kahju laadil ja ulatusel ning rahvusvahelisest tavaõigusest tuleneval üldisel kohustusel heastada täielikult rahvusvaheliselt õigusvastase teoga tekitatud kahju.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 18 lõikes 2 osutatud kontrollimeetlusega.

2. Komisjon valib sobivad liidu vastumeetmed I lisas esitatud meetmete hulgast. Ta määrab kindlaks, millised nendest meetmetest on artiklis 11 sätestatud valimise ja kavandamise kriteeriumide alusel sobivad.

Komisjon esitab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rakendusaktis põhjused, miks ta leiab, et kõnealuses lõikes osutatud tingimused on täidetud ja liidu vastumeetmed on artiklis 11 osutatud kriteeriume silmas pidades sobivad.

3. Liit võtab vastumeetmed järgmisel kujul:

- a) üldkohaldatavad meetmed või
- b) meetmed, mida kohaldatakse teatavate füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes, kes osalevad või võivad osaleda ELi toimimise lepingu artikli 207 kohases tegevuses ning on seotud kolmanda riigi valitsusega.

Esimese lõigu punktis a osutatud liidu vastumeetmed võib kavandada nii, et need mõjutavad kolmanda riigi teatavaid sektoreid, piirkondi või ettevõtjaid kooskõlas II lisas sätestatud päritolu-, riikkondsus- ja kodakondsusreeglitega.

4. Kui kolmanda riigi meetmed kujutavad endast rahvusvaheliselt õigusvastast tegu, võivad liidu vastumeetmed koosneda meetmetest, mis kujutavad endast rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist kolmanda riigi ees.

5. Komisjon koordineerib liidu vastumeetmete võtmist meetmetega, mida ta võtab majanduslikule survestamisele vastu astumiseks muude liidu õigusaktide kui käesoleva määruse alusel.

6. Lõikes 1 osutatud rakendusaktiga lükatakse edasi kohaldamise alguskuupäev, mis ei tohi olla hilisem kui kolm kuud rakendusakti vastuvõtmise kuupäevast, välja arvatud juhul, kui eriomaste asjaolude tõttu nähakse ette hilisem kohaldamise alguskuupäev.

Komisjon määrab selle kuupäeva olenevalt juhtumi asjaoludest, et oleks võimalik kolmandat riiki lõike 7 kohaselt teavitada ja too jõuaks majandusliku survestamise lõpetada ning nõudmise korral liidule tekitatud kahju heastada.

7. Lõikes 1 osutatud rakendusakti vastuvõtmisel teavitab komisjon sellest kolmandat riiki ja teeb järgmist:
- a) kutsub kolmandat riiki üles majanduslikku survestamist viivitamata lõpetama, ning kui see on asjakohane ja kui seda nõutakse, heastama liidule tekitatud kahju;
 - b) pakub võimalust pidada kolmanda riigiga läbirääkimisi lahenduse leidmiseks ning
 - c) teavitab kolmandat riiki, et kohaldatakse liidu vastumeetmeid, välja arvatud juhul, kui majanduslik survestamine lõpetatakse ning kolmas riik heastab asjakohasel juhul ja nõudmise korral liidule tekitatud kahju.

8. Kui komisjonil on usaldusväärset teavet selle kohta, et majanduslik survestamine on lõppenud või kõnealune kolmas riik on astunud konkreetseid samme majandusliku survestamise lõpetamiseks ja on asjakohasel juhul heastanud liidule tekitatud kahju enne lõike 6 kohaselt kehtestatud edasilükatud kohaldamise alguskuupäeva, lükatakse lõikes 1 osutatud rakendusaktiga kohaldamise alguskuupäev veel kord edasi. Edasilükkamine toimub kõnealuses rakendusaktis kindlaks määratud ajavahemikuks ja see peab võimaldama komisjonil kontrollida majandusliku survestamise tegelikku lõppemist.

Kui komisjon sellise usaldusväärse teabe saab, avaldab ta sellesisulise teate *Euroopa Liidu Teatajas*, märkides ära teabe saamise fakti ja lõikes 1 osutatud rakendusakti kohaldamise alguskuupäeva, mille kohaldamine lükati käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt edasi.

9. Kui kolmas riik lõpetab majandusliku survestamise ja heastab asjakohasel juhul liidule tekitatud kahju enne lõikes 1 osutatud rakendusakti kohaldamise alguskuupäeva, võtab komisjon vastu rakendusakti, millega tunnistatakse nimetatud rakendusakt kehtetuks.

Kehtetuks tunnistav rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 18 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

10. Olenemata lõigetest 7, 8 ja 9 võib lõikes 1 osutatud rakendusaktiga ette näha, et liidu vastumeetmed võivad kohalduda ka ilma, et komisjon esmalt nõuaks lõike 7 punkti a kohaselt asjaomaselt kolmandalt riigilt majandusliku survestamise lõpetamist või asjakohasel juhul liidule tekitatud kahju heastamist või teavitaks lõike 7 punkti c kohaselt seda kolmandat riiki liidu vastumeetme kohaldamisest, kui see on igakülselt põhjendatud juhtudel vajalik liidu või liikmesriigi õiguste ja huvide, eelkõige liidu vastumeetmete mõjususe tagamiseks.

11. Olenemata lõigetest 6 ja 8, kui majanduslik survestamine seisneb ohus, et kohaldatakse kolmanda riigi meedet, mis mõjutab kaubandust või investeeringuid kooskõlas artikli 2 lõikega 1, kohaldatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rakendusakti alates kuupäevast, mil kõnealust kolmanda riigi meedet hakatakse kohaldama.

Komisjon avaldab *Euroopa Liidu Teatajas* teate, milles on märgitud käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rakendusakti kohaldamise alguskuupäev.

Artikkel 9

Liidu huvide kindlaksmääramine

Liidu huvide kindlaksmääramine liidu vastumeetmete võtmisel, peatamisel, muutmisel või lõpetamisel põhineb kogu kättesaadaval teabel ja hõlmab erinevate kaalul olevate huvide hindamist tervikuna. Need huvid hõlmavad eelkõige seda, et liidul ja selle liikmesriikidel säiliks suutlikkus teha õiguspäraseid suveräänseid valikuid ilma majandusliku survestamiseta, ning kõiki muid liidu või liikmesriikide juhtumiga seotud erihuve, liidu ettevõtjate, sealhulgas tootmisahela eelmiste ja järgmiste etappide ettevõtjate huve ning selliste liidu lõpptarbivate huve, keda majanduslik survestamine või liidu vastumeetmed mõjutavad või võivad mõjutada.

Artikkel 10

Tingimused, mille alusel kohaldatakse liidu vastumeetmeid teatavate füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes

1. Artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punkti b kohaldamisel võib füüsilist või juriidilist isikut pidada kolmanda riigi valitsusega seotuks, kui
 - a) valitsusele kuulub üle 50 % sellise juriidilise isiku omakapitalist, tal on otse või kaudselt üle 50 % hääleõigusest selles juriidilises isikus või tal on õigus nimetada ametisse enamik selle juriidilise isiku juhtidest või juhtida muul õiguslikul viisil selle tegevust;
 - b) kolmanda riigi valitsus on sellisele isikule juriidiliselt või faktiliselt andnud ainu- või erioigused või privileegid, kui ta tegutseb sektoris, kus see valitsus piirab tarnijate või ostjate arvu ühe või mitmega, või kui see valitsus lubab sel isikul otse või kaudselt rakendada tavaid, mis takistavad, piiravad või moonutavad konkurents; või
 - c) selline isik tegutseb tegelikult asjaomase kolmanda riigi valitsuse nimel või juhtimisel või initsiatiivil.
2. Kui komisjonil on põhjust uskuda, et füüsiline või juriidiline isik vastab artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punktis b sätestatud kriteeriumidele, ning ta kaalub selle isiku suhtes liidu vastumeetmete võtmist, teavitab ta kõnealust isikut järgmisest:
 - a) põhjused, miks komisjon usub, et see isik vastab nimetatud kriteeriumidele;
 - b) liidu vastumeetmed, mida komisjon kavatseb selle isiku suhtes võtta;
 - c) selle isiku võimalus esitada mõistliku aja jooksul märkusi selle kohta, kas ta vastab nimetatud kriteeriumidele.
3. Lõike 2 kohaldamiseks avaldab komisjon teate *Euroopa Liidu Teatajas* ja teavitab võimaluse korral asjaomast isikut otse.

Kõnealuses teates annab komisjon teistele huvitatud isikutele võimaluse esitada märkusi.
4. Käesoleva artikli kohaldamisel võib komisjon küsida igasugust teavet, mida ta peab asjakohaseks, sealhulgas nõuda sellist teavet liikmesriikidelt.
5. Ilma et see piiraks artikli 12 kohaldamist, kui pärast artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punktis b osutatud liidu vastumeetmete võtmist esitatakse komisjonile uusi olulisi tõendeid, kontrollib komisjon, kas asjaomased isikud vastavad endiselt artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punktis b sätestatud kriteeriumidele, ning annab sellest nendele isikutele teada.

Artikkel 11

Liidu vastumeetmete valimise ja kavandamise kriteeriumid

1. Liidu vastumeetmed peavad olema proportsionaalsed ega tohi ületada liidule tekitatud kahju, võttes arvesse majandusliku survestamise raskust, selle majanduslikku mõju liidule või liikmesriigile ning liidu ja selle liikmesriikide õigusi.
2. Komisjon valib ja kavandab asjakohased liidu vastumeetmed, tuginedes kättesaadavale teabele, sealhulgas artikli 13 kohaselt kogutud teabele, ning võttes arvesse artikli 5 kohaselt tehtud otsust, artikli 2 lõikes 2 sätestatud kriteeriume, artikli 9 kohast liidu huvide kindlaksmääramist, liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika asjakohaseid meetmeid ning järgmisi kriteeriume:
 - a) liidu vastumeetmete tulemuslikkus majandusliku survestamise lõpetamisel, ja kui seda nõutakse, liidule tekitatud kahju heastamisel;

- b) negatiivse mõju vältimine või minimeerimine seoses
 - i) liidu vastumeetmetest mõjutatud liidu isikutega, sealhulgas arvestades sellistele osalejatele kättesaadavaid alternatiive, näiteks alternatiivsete toodete ja teenuste tarneallikad;
 - ii) liidu või liikmesriigi investimiskeskonnaga, sealhulgas mõju tööhõivele ja regionaalarengupoliitikale;
- c) majanduskasvu ja tööhõive edendamisele avalduva negatiivse mõju vältimine või minimeerimine intellektuaalomandi õiguste kaitse kui vahendi kaudu, millega edendatakse innovatsiooni ja teadmispõhist majandust liidus või liikmesriigis;
- d) potentsiaal aidata majandusliku survestamise tõttu kahju saanud liidu ettevõtjaid;
- e) liidu vastumeetmed ei kahjusta liidu poliitikavaldkondi ega eesmärke või teevad seda võimalikult vähe;
- f) liidu vastumeetme kohaldamisega ei kaasne ebaproportsionaalset halduskoormust ega -kulusid;
- g) samade või sarnaste majandusliku survestamise meetmete all kannatavate kolmandate riikide vastumeetmete olemasolu ja laad, sealhulgas asjakohasel juhul artikli 7 kohane koordineerimine;
- h) asjakohased rahvusvahelises õiguses sätestatud kriteeriumid.

Liidu vastumeetmete valimisel eelistab komisjon meetmeid, mis tagavad kõige tulemuslikumalt vastavuse esimese lõigu punktides a ja b sätestatud kriteeriumidele.

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, kaalub komisjon, valides ja kavandades sobivat vastumeedet, mis mõjutab menetlust, mille kohaselt liidu avaliku sektori asutus annab füüsilisele või juriidilisele isikule nende äritegevuse eesmärgil lube, litsentse või muid õigusi või registreerib neid, liidu vastumeetmete võtmist järgmises prioriteetses järjekorras:

- a) meetmed, mis mõjutavad pärast artikli 8 lõikes 1 osutatud rakendusakti jõustumist algatatud menetlusi;
- b) kui käesoleva lõigu punktis a osutatud meetmeid ei ole võimalik võtta, siis meetmed, mis mõjutavad menetlusi, mis ei ole artikli 8 lõikes 1 osutatud rakendusakti jõustumisel veel lõpule viidud.

Kui ühtki esimeses lõigus osutatud meetmetest ei ole võimalik võtta, võib komisjon erandlikel asjaoludel kaaluda muid vastumeetmeid, kui artikli 13 kohaselt kogutud teavet ja seisukohti silmas pidades on tõendatud, et need muud meetmed tagavad mõjususe ning ei mõjuta liidus ebaproportsionaalselt tootmisahela eelmise etapi tööstusharusid, tootmisahela järgmise etapi tööstusharusid ega lõpptarbijaid ega koorma ebaproportsionaalselt riigisiseste õigusnormide haldamise protsessi.

Esimeses lõigus osutatud liidu vastumeetme valimisel ja kavandamisel võtab komisjon arvesse ühtlustamise taset ning eelistab meetmeid, mis mõjutavad üle kogu liidu kohaldatavaid menetlusi või menetlusi valdkonnas, kus ulatuslikult kohaldatakse liidu õigust.

Esimeses lõigus osutatud liidu vastumeetmed ei tohi mõjutada liidu ja liikmesriikide ametiasutuste haldusotsuseid, mis põhinevad teaduslike tõendite hindamisel.

4. Kui see on käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks vajalik, võib komisjon võtta liidu vastumeetmeid, mis mõjutavad liitu tehtavaid välismaiseid otseinvesteeringuid või teenuskaubandust ja mida kohaldatakse osutatud teenustele või tehtud otseinvesteeringutele, seoses selliste liidus asutatud juriidiliste isikute teenuste osutamisega või otseinvesteeringute tegemisega, kes on kolmanda riigi isikute omandis või kontrolli all.

Komisjon võib võtta sellised liidu vastumeetmed, kui nende kohaldamata jätmine osutatud teenustele või tehtud otseinvesteeringutele tähendaks, et tegelikult käesoleva määruse eesmärke ei saavutata, eriti kui kolmas riik või asjaomane isik saaks liidu vastumeetmete mõju vältida või sellest kõrvale hoida.

Selle hindamisel, kas liidu vastumeetmeid võtta või mitte, võtab komisjon lõigetes 1 ja 2 sätestatud kriteeriumide kõrval arvesse muu hulgas järgmisi kriteeriume:

- a) kavandatavate liidu vastumeetmete kohaldamisalassee jääva sektori teenuskaubanduse ja investeeringute struktuur ning risk, et kolmas riik või asjaomane isik väldib või hoiab kõrvale liidu vastumeetmetest, mida liidus osutatavatele teenustele ja tehtavatele otseinvesteeringutele ei kohaldata;
- b) esimeses lõigus osutatud liidu vastumeetmete võimalik sisuline kasu majandusliku survestamise lõpetamise ja liidule tekitatud kahju heastamise seisukohast;
- c) kas on olemas mõistlikke alternatiivseid meetmeid, millega saab majandusliku survestamise lõpetada ja liidule tekitatud kahju heastada ning mis piiravad liidus teenuskaubandust või investeeringuid vähem.

Selliste liidu vastumeetmete võtmist põhjendatakse igakülgsest artikli 8 lõikes 1 osutatud rakendusaktis, lähtudes käesolevas lõikes sätestatud kriteeriumidest.

Artikkel 12

Liidu vastumeetmete muutmine, peatamine ja lõpetamine

1. Komisjon jälgib majanduslikku survestamist, liidu võetud vastumeetmete tulemuslikkust ja nende mõju liidu huvidele.
2. Kui kolmas riik majandusliku survestamise peatab, peatab komisjon liidu vastumeetmete kohaldamise seniks, kuni kolmas riik peatab oma meetme kohaldamise.

Kui kolmas riik ja liit või asjaomane liikmesriik on sõlminud kokkuleppe, sealhulgas kolmanda riigi pakkumise alusel, et esitada asi rahvusvahelisele kolmandast isikust vahekohtule, mille otsus on siduv, ja see kolmas riik peatab oma majandusliku survestamise meetmete kohaldamise, peatab komisjon vahekohtu menetluse ajaks liidu vastumeetmete kohaldamise.

Kui vahekohtu otsus või kokkulepe kolmanda riigiga eeldab kolmanda riigi poolset rakendamist, peatab komisjon liidu vastumeetme kohaldamise tingimusel, et kolmas riik rakendab vahekohtu otsust või kokkulepet.

Komisjon peatab liidu vastumeetme kohaldamise või jätkab selle kohaldamist, kui see on vajalik artikli 9 kohaselt kindlaks määratud liidu huvides või vajaduse korral selleks, et pärast liidu vastumeetmete võtmist hõlbustada kolmanda riigiga suhtlemise jätkamist vastavalt artikli 6 lõikele 3.

Komisjon peatab liidu vastumeetme kohaldamise või jätkab selle kohaldamist rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 18 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Kui liidu vastumeetmeid on vaja kohandada, et võtta arvesse artiklites 2 ja 11 sätestatud tingimusi ja kriteeriume või toimunud muutusi, sealhulgas kolmanda riigi reaktsiooni, muudab komisjon asjakohaselt vastu võetud liidu vastumeetmeid rakendusaktidega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 18 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Komisjon lõpetab liidu vastumeetmed mis tahes järgmiste asjaolude korral:

- a) majanduslik surveamine on lõppenud ja liidule tekitatud kahju on heastatud, kui nõukogu otsustas seda nõuda artikli 5 lõike 10 kohaselt;
- b) majanduslik surveamine on lõppenud, kuid kolmas riik ei ole liidule tekitatud kahju heastanud hoolimata sellest, et nõukogu otsustas seda nõuda artikli 5 lõike 10 kohaselt, välja arvatud juhul, kui liidu vastumeetmete kehtima jätmine on vajalik käesoleva määruse eesmärgi saavutamiseks, võttes arvesse juhtumi kõiki asjaolusid;
- c) jõutud on mõlemat poolt rahuldava lahenduseni;
- d) kolmanda riigi ja liidu või liikmesriigi vahelist majandusliku surveamise küsimusega seotud vaidlust menetlev rahvusvaheline kolmandast isikust vahekohus nõuab liidu vastumeetme lõpetamist või
- e) liidu vastumeetme lõpetamine on liidu huvides, mis on kindlaks määratud artikli 9 kohaselt.

Komisjon lõpetab liidu vastumeetmed rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 18 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Igakülselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse korral, näiteks liidule või liikmesriigile korvamatult kahju ärahoidmiseks või järjepidevuse tagamiseks rahvusvahelise õiguse kohaste liidu kohustustega, mis tulenevad majandusliku surveamise peatamisest või lõpetamisest, võtab komisjon vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid, millega peatatakse või muudetakse liidu vastumeetmeid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 18 lõikes 3 osutatud korras ja need ei tohi kehtida üle kahe kuu.

Artikkel 13

Liidu vastumeetmetega seotud teabe kogumine

1. Enne liidu vastumeetmete võtmist või muutmist küsib komisjon ja enne selliste meetmete peatamist või lõpetamist võib komisjon küsida *Euroopa Liidu Teatajas* või asjakohasel juhul muus sobivas avalikus kommunikatsioonikanalis avaldatava teate kaudu teavet ja seisukohti majandusliku mõju kohta liidu ettevõtjatele.

Teates märgitakse, mis kuupäevaks tuleb teave ja seisukohad komisjonile esitada.

Komisjon võib hakata esimeses lõigus osutatud teavet ja seisukohti koguma endale sobival ajal.

2. Lõike 1 kohaldamiseks teavitab komisjon sidusrühmi, eriti liidu ettevõtjate nimel tegutsevaid ühendusi, ja ametiühinguid, keda võimalikud liidu vastumeetmed mõjutada võivad, ja liikmesriikide ametiasutusi, kes osalevad selliseid sektoreid käsitlevate õigusaktide ettevalmistamises või rakendamises, mida kõnealused meetmed võivad mõjutada, ning konsulteerib nendega.

3. Liidu vastumeetmete võtmist põhjendamatult edasi lükkamata teeb komisjon kindlaks võimalikud liidu vastumeetmed ning küsib teavet ja seisukohti eelkõige alljärgneva kohta:

- a) meetmete mõju kolmanda riigi ettevõtjatele ja nende konkurentidele, äripartneritele või klientidele liidus, samuti kasutajatele, lõpptarbijatele või töötajatele liidus;
- b) meetmete koostoime liikmesriikide asjaomaste õigusaktidega;
- c) meetmetega kaasneva võlv halduskoormus;

4. Komisjon võtab käesoleva artikli alusel kogutud teavet ja seisukohti igati arvesse.

Kui komisjon esitab artikli 18 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse raames komiteele rakendusakti eelnõu, esitab komisjon analüüsi kavandatavate meetmete ja nende võimaliku mõju kohta.

Analüüsis antakse põhjalik hinnang mõju kohta nii tootmisahela eelmise kui ka järgmise etapi tööstusharudele ja lõpptarbijatele liidus ning juhitakse tähelepanu võimalikule ebaproportsionaalsele mõjule, kui seda on.

5. Viivitamata kohaldatavate rakendusaktide vastuvõtmiseks vastavalt artikli 12 lõikele 5 küsib komisjon asjaomastelt sidusrühmadelt konkreetset teavet ja seisukohti, välja arvatud tungivalt kiireloomulises eraolukorras, kus teabe ja seisukohtade küsimine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik ega vajalik, näiteks et tagada liidu rahvusvaheliste kohustuste täitmine.

Artikkel 14

Ühtne kontaktpunkt

1. Komisjon loob ühtse kontaktpunkti käesoleva määruse kohaldamiseks ja selle kooskõlastamiseks asjakohaste liidu õigusaktidega ning teabe kogumiseks ja kulu- ja andmeanalüüside tegemiseks, et määrata kindlaks majandusliku survestatistika laad.
2. Käesoleva määruse kohaldamisel tegutseb ühtne kontaktpunkt täielikus kooskõlas konfidentsiaalsuse põhimõttega peamise kontaktpunktina liidu ettevõtjate ja erasektori sidusrühmade jaoks, keda majanduslik survestatistika mõjutab, sealhulgas seoses jätkuva majandusliku survestatistika kontekstis antava abiga nende ettevõtjatele ja sidusrühmadele.

Artikkel 15

Konfidentsiaalsus

1. Käesoleva määruse alusel saadud teavet kasutatakse ainult sel otstarbel, milleks seda anti, küsiti või saadi.
2. Lõikes 1 osutatud teabe andja võib nõuda, et edastatud teavet käsitataks konfidentsiaalsena. Sellekohasele taotlusele tuleb lisada teabe mittekonfidentsiaalne, kuid sisuline kokkuvõte või selgitus põhjendustega, miks seda teavet ei saa kokkuvõtlikult esitada.
3. Euroopa Parlament, nõukogu, komisjon, liikmesriigid ja nende asjaomased ametiisikud ei tohi avaldada käesoleva määruse alusel saadud konfidentsiaalset teavet teabe esitanud isiku eriloata.
4. Lõigete 2 ja 3 kohaselt ei ole komisjonil keelatud avaldada üldist teavet sisulise kokkuvõtte tingimusel, et avaldamine ei võimalda tuvastada teabe esitanud isikut.

Üldteabe avaldamise korral võetakse arvesse asjaomaste isikute õigustatud huvi mitte lubada oma konfidentsiaalset teavet avaldada.

5. Liikmesriigi ametiisikud on kohustatud nii ametiajal kui ka pärast ametist lahkumist hoidma ametisaladust igasuguse konfidentsiaalse teabe suhtes, mis on neile ametiülesannete täitmisel seoses käesoleva määrusega teatavaks saanud.
6. Komisjon loob turvalise ja krüpteeritud süsteemi, et liikmesriigi ametiisikute vahelist otsest koostööd ja teabevahetust toetada.

Artikkel 16

Päritolu-, riikkondsus- ja kodakondsusreeglid

1. Käesoleva määruse kohaldamisel määratakse kauba, teenuse või investeeringu päritolu ning teenuseosutaja või intellektuaalomandi õiguste omaja riikkondsus või kodakondsus kindlaks II lisa kohaselt.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 17 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta II lisa punkte 2 ja 3, et võtta arvesse rahvusvahelistes õigusaktides tehtud muudatusi ja käesoleva määruse või liidu mõne muu õigusakti kohaldamisega saadud kogemusi.

Artikkel 17

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 16 lõikes 2 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 27. detsembrist 2023. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 16 lõikes 2 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon 13. aprilli 2016. aasta institutsioonivahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtete kohaselt iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 16 lõike 2 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel võib seda tähtaega kahe kuu võrra pikendada.

Artikkel 18

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes artikliga 5.

*Artikkel 19***Aruandlus ja läbivaatamine**

1. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 182/2011 kohaldamist teavitab komisjon Euroopa Parlamenti ja nõukogu korrapäraselt ja aegsasti asjakohastest edusammudest käesoleva määruse kohaldamisel kogu kolmandate riikide meetmete uurimise ajal, sealhulgas uurimise alustamisel, suhtlemisel kolmanda riigiga ja rahvusvahelises koostöös ning liidu vastumeetmete kehtimise ajal.

Saadud teabe põhjal võib Euroopa Parlament või nõukogu kutsuda komisjoni asjakohasel juhul arvamusi vahetama.

Euroopa Parlament võib väljendada oma seisukohti mis tahes asjakohasel viisil.

2. Komisjon hindab artikli 8 kohaselt vastu võetud liidu vastumeetmeid nende lõpetamisele järgneva kuue kuu jooksul, võttes arvesse sidusrühmade antud sisendit, Euroopa Parlamendi ja nõukogu esitatud teavet ning muud asjakohast teavet, ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule hindamisaruande.

Hindamisaruandes uuritakse liidu vastumeetmete tulemuslikkust ja toimimist ning tehakse asjakohasel juhul võimalikud järeldused liidu tulevaste vastumeetmete ja käesoleva määruse läbivaatamise jaoks vastavalt lõikele 3.

3. Hiljemalt kolme aasta jooksul pärast esimese käesoleva määruse kohase rakendusakti vastuvõtmist artikli 5 kohaselt või hiljemalt 27. detsembriks 2028 (olenevalt sellest, kumb on varasem) ja seejärel iga viie aasta järel vaatab komisjon käesoleva määruse läbi ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Läbivaatamisel pöörab komisjon erilist tähelepanu küsimustele, mis võivad tekkida käesoleva määruse koostoimes muude olemasolevate liidu õigusaktidega.

*Artikkel 20***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 22. november 2023

Euroopa Parlamendi nimel
president
R. METSOLA

Nõukogu nimel
eesistuja
P. NAVARRO RÍOS

I LISA

Liidu vastumeetmed vastavalt artiklile 8

1. Uute tollimaksude kehtestamine või olemasolevate tollimaksude suurendamine, sealhulgas tollimaksude taaskehtestamine enamsoodustusrežiimi alusel kohaldataval tasemel või tollimaksude kehtestamine enamsoodustusrežiimi alusel kohaldatavast tasemest kõrgemal tasemel või lisamaksu kehtestamine kaupade impordile ja ekspordile, mis võivad vajaduse korral tähendada soodustariifide suhtes kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist.
2. Kaupade impordi- või ekspordipiirangute kehtestamine või suurendamine, sealhulgas asjakohasel juhul ekspordikontrolli alla kuuluvate kaupade puhul, kas kvootide, impordi- või ekspordilitsentside või muude meetmete kaudu, või selliste piirangute kehtestamine või suurendamine kaupade eest maksmisel, mis võivad vajaduse korral tähendada kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist.
3. Piirangute kehtestamine kaubavahetusele kas transiitkaupade suhtes kohaldatavate meetmete või kaupade suhtes kohaldatavate riigisiseste meetmete kaudu, mis võib vajaduse korral tähendada kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist.
4. Järgmised meetmed, mis võivad vajaduse korral tähendada riigihangete valdkonna pakkumismenetluses osalemise õigusega seotud kehtivate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist:
 - a) kolmanda riigi kaupade, teenuste või kaupade või teenuste tarnijate riigihankest kõrvalejätmine või selliste pakkumuste riigihankest kõrvalejätmine, mille koguväärtusest annavad sellest kolmandast riigist pärit kaubad või teenused üle 50 %, välja arvatud juhul, kui juhtumi erandlike asjaolude tõttu on vajalik väiksem protsendimäär ning tingimusel, et ülejäänud protsendile kaupadest või teenustest ei kehti liidu kohustused, mis tulenevad WTO riigihankelepingust või mõnest muust riigihankelepingust, mille on sõlminud liit ja kolmas riik, mis on muu kui asjaomane kolmas riik, või
 - b) punktisumma kohandamise (⁽¹⁾) kehtestamine asjaomase kolmanda riigi kaupade või teenuste või kaubatarnijate või teenuseosutajate pakkumuste suhtes.
5. Teenuskaubandust mõjutavate meetmete kehtestamine, mis võib vajaduse korral tähendada teenuskaubanduse suhtes kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist.
6. Välismaiste otseinvesteeringute liitu juurdepääsu mõjutavate meetmete kehtestamine, mis võib vajaduse korral tähendada kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist.
7. Piirangute kehtestamine intellektuaalomandi õiguste kaitsele või nende ärilisele kasutamisele, kui õiguste omaja on asjaomase kolmanda riigi kodanik, mis võib vajaduse korral tähendada intellektuaalomandi õiguste kaubanduse aspektide suhtes kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist.
8. Piirangute kehtestamine panganduse, kindlustuse, liidu kapitaliturgudele juurdepääsu ja muu finantsteenustega seotud tegevuse suhtes, mis võib vajaduse korral tähendada finantsteenuste suhtes kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist.

(¹) Punktisumma kohandamine tähendab, et avaliku sektori hankijad või riigihankemenetlusi läbiviivad üksused peavad teatavate eranditega teatava protsendi võrra suhteliselt vähendama pakkumuse punktisummat, mis saadi pakkumuse hindamisel asjaomastes riigihankedokumentides kindlaks määratud lepingu sõlmimise kriteeriumide alusel. Kui hind või maksumus on ainus pakkumuste hindamise kriteerium, tähendab punktisumma kohandamine pakkumuste hindamisel hinna suhtelist suurendamist teatava protsendi võrra pakkuja pakutavast hinnast.

9. Piirangute kehtestamine või karmistamine kemikaale käsitlevate liidu õigusaktide kohaldamisalasse kuuluvate kaupade liidu turule laskmise võimaluse suhtes, mis võib vajaduse korral tähendada kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist.
 10. Piirangute kehtestamine või karmistamine liidu sanitaar- ja fütosanitaarvaldkonna õigusaktide kohaldamisalasse kuuluvate kaupade liidu turule laskmise võimaluse suhtes, mis võib vajaduse korral tähendada kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste täitmata jätmist.
-

II LISA

Päritolu-, riikkondsus- ja kodakondsusreeglid

1. Kauba päritolu määratakse kindlaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 ⁽¹⁾ kohaselt.
2. Teenuse, sealhulgas riigihangete valdkonnas osutatava teenuse päritolu määratakse kindlaks seda osutava füüsilise või juriidilise isiku kodakondsuse või riikkondsuse alusel.

Teenuseosutaja kodakondsuseks või riikkondsuseks loetakse

- a) füüsiliste isikute puhul riik, mille kodanik ta on või kus tal on alaline elamisuba;
- b) juriidiliste isikute puhul üks järgmistest:
 - i) kui teenust osutatakse muul viisil kui liidus ärilise kohaloleku kaudu, siis riik, kus ja mille õigusaktide alusel on juriidiline isik moodustatud või muul viisil korraldatud ning mille territooriumil kõnealune juriidiline isik tegeleb olulise äritegevusega;
 - ii) kui teenust osutatakse liidus ärilise kohaloleku kaudu,
 - a) kui juriidiline isik tegeleb olulise äritegevusega oma asukohaliikmesriigi territooriumil nii, et tal on otsene ja toimiv seos selle liikmesriigi majandusega, siis liikmesriik, kus ta asub või kui selle isiku suhtes kohaldatakse liidu vastumeetmeid, siis kõnealust juriidilist isikut liidus kontrolliva füüsilise isiku kodakondsus või alaline elukoht või juriidilise isiku riikkondsus või peamine tegevuskoht;
 - b) kui teenust osutav juriidiline isik ei tegele olulise äritegevusega nii, et tal oleks otsene ja toimiv seos tema asukohaliikmesriigi majandusega, siis selliste füüsiliste või juriidiliste isikute päritoluriik, kes kõnealust juriidilist isikut omavad või kontrollivad.

Juriidiline isik on teatavast riigist pärit isikute omandis, kui sellest riigist pärit isikutele kuulub üle 50 % juriidilise isiku omakapitalist ning seda kontrollivad teatavast riigist pärit isikud, kui neil isikutel on õigus nimetada ametisse enamik juriidilise isiku juhtidest või juhtida muul õiguslikul viisil selle tegevust.

3. Investeeringu päritoluriik
 - a) kui investeering on seotud olulise äritegevusega selle liikmesriigi territooriumil, kus investeering tehti, nii et investeeringul on otsene ja toimiv seos selle liikmesriigi majandusega, siis selle liikmesriigi riikkondsus, kus investeering tehti, või kui liidu vastumeetmeid kohaldatakse liitu tehtud investeeringut omava või kontrolliva füüsilise või juriidilise isiku suhtes, siis kõnealuse füüsilise isiku kodakondsus või alaline elukoht või kõnealuse juriidilise isiku riikkondsus või alaline tegevuskoht;
 - b) kui investeering ei ole seotud olulise äritegevusega nii, et sel oleks otsene ja toimiv seos selle liikmesriigi majandusega, kus investeering tehti, siis kõnealust investeeringut omava või kontrolliva füüsilise isiku kodakondsus või juriidilise isiku riikkondsus.

Investeering on teatavast riigist pärit isikute omandis, kui sellest riigist pärit isikutel on investeeringus üle 50 % osalus, ning seda kontrollivad teatavast riigist pärit isikud, kui sellistel isikutel on õigus nimetada ametisse enamik selle juhtidest või juhtida muul õiguslikul viisil selle tegevust.

4. Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide puhul kasutatakse mõistet „kodanikud“ samas tähenduses nagu WTO intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu (TRIPS) artikli 1 lõikes 3 ja selle edasistes muudatustes.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

Käesoleva määruse kohta on tehtud kaks avaldust, mis on leitavad väljaannetes ELT C, C/2023/1340, 7.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1340/oj>, ja ELT C, C/2023/1341, 7.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1341/oj>.
